

TORMAY CÉCILE

A régi ház

lazi
KÖNYVKIADÓ
Szeged

Első fejezet

Este volt. A tél fehéren hullott a földre. A havazáson át nagy jegenyék jöttek a kocsi elé. Kísértetiesen, lombtalanul jöttek a mozdulatlan síkon. Mögöttük hegyek keltek föl a hóban. Kicsiny templomtornyok, háztetők torlódtak egymás fölé. Elszórt apró négyszögek gyulladtak ki a sötétben.

Éjszaka lett, mire a kocsi a vámsorompóhoz ért. Túl a sorompón két hóba süppedt faköpönyeg állt egymással szemben. A kocsis trombitát csinált a kezéből, és arrafelé kiáltott. Kisvártatva álmos hang felelt. Az őrházikók sötét üregében mozogni kezdtek a fehér csákóbokréták. A sorompóór viskójából lámpafény bukott ki. A fény mögött karabélyos ember kullogott a kocsi irányába.

Két színnel festett, magas kerekű utazókocsi volt; a felső fele sötétzöld, az alsó része és a kerekei citromsárgák. Fönn, a keskeny bak mellett kicsiny olajlámpák égtek, világuk elszéledt a lovak hátán. Az állatok teste gőzölgött a hidegben.

Az őr fölemelte kézilámpáját. A fény nyers érintésétől szinte összerezzen a kocsiablak, és hirtelen elmerült. Üresen maradt keretébe egy erőteljes, ősz fej tolódtott. Két mozdulatlan, nyugodt szem nézett a sorompóór szeme közé. Az ember meghátrált. Válla aláztatosan görbült előre.

– Az Ulwing-kocsi!... – Félrehúzta a sorompót. A két faköpönyeg alatt fegyverrel tisztelgett a városi polgárórség.

– Mehet...

Ferde palánkok, üres telkek fölött botorkált a kocsilámpák fénye. Egy elhagyatott, nagy piac. Egy templom fala.

A görbe utcák mentén világtalan házak ültek a gödrök között. Lezárt szemmel ültek és hallgattak a sötétben. Odébb magasabbak lettek a házak. Ember nem járt sehol. Csak a Grassalkovich herceg palotája mellett gázolt egy éjjeliőr a hóban. Kezében rúdra akasztott vaslámpát himbált. Alabárdjának árnyéka mint valami ágaskodó fekete állat mozgott feje fölött a falon.

A városháza tornyáról elkopott, távoli hang kiáltott bele a csendes, nagy éjszakába:

– Dicsértessék az Úr Jézus!... – odafenn a magasban a tűzőr jelezte, hogy ébren van.

Megint elhallgatott a város. A hó nyugalmasan hullott az ormos, vén tetők között; és a kiugró ereszek alatt, mint az összeesküvők, ferdén, gyanakodva jöttek elő az utcák minden oldalról. Ahol egybesereglettek, zegzugos tér lett belőlük. A tér közepén a Szervita-kút kávjáról fagyosan csurgott a víz, mintha valakinek a hangja lassan, akadozva imádkozna a templom előtt a sötétben.

A sarokházon vaskampórol magányos lámpa lógott bele az utcába. Lánca csendesen csikorgott, valahányszor a szél meglóbálta, és a fénye úgy összezsugorodott a falon, hogy egy gyereknek a markában is elért volna. Az Újvásár piac közepén még egy árva lámpa. Füstös világa fönnakadt a sűrű havazásban; nem tudott leesni a földre.

Ulwing Kristóf beletámasztotta állát hatgalléros köpönyegébe. A naptárban ma holdtölte van. Ilyenkor a magisztrátus megtakarítja a lámpaolajat, arról pedig ki tehet, hogy az ég nem igazodik a kalendáriumhoz, és sötétben hagyja a várost. Békés polgárembernek ilyen órában úgysis otthon a helye.

Két lámpa... És még ez is hiábavaló.

Pest, az öreg kis polgárváros már aludt, és Ulwing Kristófnak valahogy úgy rémlett, mintha ez máskor is, nappal is így lenne, mintha egyedül ő virrasztana ebben a városban.

Fölemelte fejét: már a Leopoldkülvárosban jártak. Az apró, rázós kövezet megszűnt. A gödrök lágyak és mé-

lyek lettek a kerekek alatt. A Duna felől szél kapott a lovak sőrényébe.

Egyszerre szép, szabad zúgással telt meg a csend. Az alvó partok között, a mély sötétben, mint a láthatatlan élet ment és ismételte meg magát a nagy folyó.

Túl rajta fehéren sereglettek össze a budai hegyek. A pesti oldalon sík térség húzódott a víz és a város között. A fehér mezőben magányosan állt Ulwing Kristóf háza. Már vagy harminc esztendő óta hívták új háznak a városban. Esemény volt, mikor épült. Vasárnaponként kirándultak hozzá a belvárosi polgárok. Nézegették, tanácskoztak, és a fejüket rázták. Sehogy sem bírták megérteni, miért állítja Ulwing építőmester oda, a futóhomokba a házát, mikor annyi fundus akad még a belvárosi szép, szűk utcákban. De ő ment a maga útján, és csak még annál jobban szerette a házát. Az ő gondolatából, az ő munkájából, az ő téglájából lett: az övé volt egészen. Pedig valamikor...

Mialatt Ulwing Kristóf öntudatlanul hallgatta a Duna zúgását, lelkében közel jött és beszélni kezdett az, ami messze és néma volt. A régi Ulwingokra gondolt, akik a nagy, sötét, német erdőkben éltek. Favágók voltak, és a Duna hívta őket, és ők mentek lefelé a partján. Egy kicsiny német városban polgárjogot nyertek. Ácsmesterek és kovácsok lettek. Tölgyfával és vassal dolgoztak, egyszerű, tiszta anyaggal, és hasonlóak lettek hozzá. Becsületes, erős emberek váltak belőlük. Aztán akadt közöttük egy, aki Magyarországra vándorolt, Pozsonyban telepedett meg, és az ötvösművesek céhébe szegődött. Zománcos arannyal és elefántcsonttal dolgozott. A keze könnyebb lett, a szeme finomabb, mint a régieké. Már művész volt... Ulwing Kristóf rá gondolt: az édesatyjára. Ketten maradtak utána, ő meg Sebastián testvére. És mikor üressé lett a szülői ház, valami őket is hívni kezdte éppúgy, mint azokat, akik előttük éltek. Elindultak Pozsonyból a Duna partján. Jöttek lefelé, szegényen, árván.

Azóta sok év múlt el. Sok minden megváltozott.